

РОЗКРИТТЯ ПОДВІЙНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ ПРИРОДИ В ТВОРЧОСТІ ДАВНІХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ XVI–XVII СТ.

У будь-який час людина намагається досягти гармонії між мікросвітом і оточуючим середовищем (макросвітом). Онтологічно роздвоєна особистість, котра перебуває в постійному пошуку себе, є вічною проблемою суспільства. І людину бароко, і сучасну людину поєднує спільна мета – намагання збагнути сенс буття, а також віднайти власне місце в цьому світі. Саме тому така увага приділяється науковцями XX–XXI ст. розкриттю подвійності людської природи в творчості давніх українських письменників XVI–XVII ст. Зокрема, дане питання досліджується у працях М. Возняка, І. Іваня, П. Краляюка та М. Якубовича, В. Шевчука та ін.

Людина має право вибору між світлою і темною сторонами життя, між тілесністю і духовністю. Ця можливість дарована нам Богом. Проте досить часто вона (людина) забуває про відповідальність, яка покладається за право обирати життєвий шлях. Лише щоденна титанічна праця над удосконаленням власного «Я» дозволяє чітко прямувати до визначеної мети [1, 132].

Проблема роздвоєності особистості була напрочуд актуальна в давній літературі того часу, оскільки українці XVI–XVII ст. перебували в епіцентрі релігійних і політичних дискусій, у яких важко було розібратися пересічній людині. Розуміючи глибину духовної прірви, на краю якої опинилася Україна в той період, наше письменство шукало шлях порятунку через об'єднання онтологічно роздвоєної особистості, оскільки це дозволяло досягти цілісності, а отже, духовності та просвітленості [1, 137].

Так, Василь Суразький природу людини поділяв на зовнішню (тілесну) та внутрішню (духовну). Духовна же природа складалася з трьох частин: «ум, здатний пізнавати закладену в людині божественну істину; розмисл, завдяки якому пізнається світ зовнішній; і душа, яка урівноважує ум та розмисл. У розмислі виражена сутність «зовнішньої людини», в умі, навпаки, – «внутрішньої» [5, 52]. Письменник наполягав, що не варто розривати духовне й тілесне, оскільки тільки завдяки їхній єдності можна віднайти істину [4, 28].

Для Івана Вишенського зовнішня людина, світ не мали жодної цінності. Головним був внутрішня сутність, досягнення мудрості і блага завдяки осягненню божественної істини, а це можливо зробити лише високо духовній особистості [5, 53].

Кирило Транквіліон-Старовецький стверджує, що людина складається з двох різних істот. «Тіло постало з чотирьох елементів: тіло з землі, кров з води, віддих з повітря, тепло від вогню, а в тіло Бог вложив безсмертну душу» [3, 309].

Письменник наполягає, що душа і тіло перебувають між собою в одвічній боротьбі й непримиренності. Саме в цьому проявляється антагонізм «небесного й земного, Божого й людського», у чому Кирило Транквіліон-Старовецький вбачає одвічну людську драму [6, 353].

Для Дмитра Туптала пошуки справжньої, внутрішньої людини були пов'язані з пізнанням себе, своєї суті. Адже пізнавши себе, на думку письменника, людина пізнає й Бога [2, 73]. У подальшій історії давньої української літератури поєднання внутрішньої і зовнішньої людини через самопізнання стане квінтесенцією творчості Григорія Сковороди.

У часи кризи і нестабільності людина намагається досягти душевної рівноваги, зрозуміти, у якому напрямі рухатися, нарешті просто залишитися людиною, не дивлячись на обставини. Проблема подвійності людської природи, яку розробляли наші письменники XVI–

XVII ст., показала непросту ситуацію в українському суспільстві того часу: панування зневіри, злості, байдужості, розбрату тощо. Проте водночас звернення мислителів до цієї теми засвідчило про пошуки людиною бароко шляху для примирення з собою і суспільством, толерантності до тих, хто не поділяє інших поглядів. Наші письменники намагалися показати, що єдиним можливим варіантом для збереження духовності було об'єднання роздвоєної особистості в цілісну людину. Єдиний же вірний шлях для досягнення цієї мети – це пізнання себе, своєї внутрішньої суті, Бога, істини; а отже, переродження в світлу, гармонійну, просвітлену особистість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрович Т. Проблема самовдосконалення людини як спосіб пізнання внутрішньої сутності у творчості українських барокових письменників. *Теоретична і дидактична філологія: Збірник наукових праць*. Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2012. Випуск 11. С. 130–138.
2. Іванько І. В. Філософія і стиль мислення Г. Сковороди. К.: Наукова думка, 1983. 272 с.
3. Возняк М. Історія української літератури / [упорядкування, передмова М. Гнатюка]. 2-ге вид., випр. Львів: Світ, 2012. 872 с.
4. Кралюк П. М., Якубович М. М. Василь Суразький: апологія православної традиції. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. 212 с.
5. Кралюк П., Якубович М. Василь Суразький та Іван Вишенський як діячі українського православного традиціоналізму: історико-філософський контекст. *Релігія та соціум*. 2011. № 1 (5). С. 50–55.
6. Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI – XVIII століть: У 2 кн. Книга перша: Ренесанс. Раннє бароко. К.: Либідь, 2004. 400 с.

Anastasia ANDROSYUK
(Uzhhorod, Ukraine)

DIE BESONDERHEITEN DER ÜBERSETZUNG DEUTSCHER RECHTSTEXTE

Die Übersetzung ist eine von den ältesten Beschäftigungen der Menschheit. Die sprachlichen Inkongruenzen veranlassten die Menschen zu dieser schwierigen, aber unerlässlichen Arbeit, die dem Kommunikationsziel und des geistigen Austausches zwischen den Nationen dient. Laut J. W. Goethe ist die Übersetzung ein der wichtigsten Kommunikationsmittel zwischen den Menschen. Die Übersetzung sollte nicht nur dem Original entsprechen, sie sollte das Original vollkommen ersetzen [3, 187].

Um die Äquivalenz des Originals und der Übersetzung beim Fehlen der direkten oder vollen Entsprechungen zu erreichen, muss der Übersetzer die Transformationen geschickt verwenden – die Änderungen, die man bei dem Übergang vom ursprünglichen Text zu der Zielsprache macht.

L. S. Barkhudarov teilte alle Arten von grammatischen Transformationen ein, die man in der Übersetzung verwendet, in vier Typen, nämlich: Transposition; Auswechslung, Ergänzung; Auslassung [2, 114].

V. N. Komissarov klassifizierte die wichtigsten Arten von lexikalischen Transformationen bei der Übersetzung auf die folgende Weise: Transkribierung, Transliteration und Lehnübersetzung; Lexikalisch-semantische Auswechslung (Konkretisierung, Verallgemeinerung, Modulation); grammatikalische Transformationen (wörtliche Übersetzung, Zergliederung von Sätzen, Vereinigung von Sätzen und grammatikalischer Ersatz); lexikalisch-grammatikalische Transformationen (antonymische Übersetzung, beschreibende Übersetzung und Kompensation) [1, 30].